ל) זבחים ל. תמורה כה: נדרים סט:, ב) [ע"ש

בחמורה כה: דמילחה דרב

הקודמת שם], נו [כתובות

יט:], ד) תוספת' דמכות

ם) [לקמן

ל) [ד"ה והנותן], ה) וע׳ בר"ן בנדרים שם ד"ה והלכתא ובתום' ב"ב קכט:

ד"ה והלכתא.

הגהות הב"ח

(A) תום' ד"ה אמר וכו' לפי המסקנא קאמר

אביי דרישה בשלש כיתות וכו׳ לא סגי דבלאו ג׳

וכו' תחלת הזמה היא

מדמשלמי וכי:

מוסף רש"י

עולה תמורת שלמים. שהעמיד בהמת

אלל שתים, אחת עולה

עולה. תפוס לשון ראשון ואין קדושה חלה על

קלושה (זבחים ל.). דברי

קיופט (ובווים לט. רבוי ר' מאיר. דר' מאיר אית ליה תפוס לשון ראשון

(תמורה בה:). הואיל ואי אפשר לקרות שני שמות כאחד. והולרך

להקדים זה אחר זה (זבחים ל.). דבריו קיימין. וחליה תמורת עולה וחליה

תמורת שלמים. ותרעה

עד שתסתאב ותמכר ויביא בדמי חליה תמורת עולה

ואחם שלחים ואח זו תמורת עולה תמורת שלמים, הרי זו תמורת

תמורת

צא א ב מיי' פ"ב מהלי תמורה הל' ד סמג

לאוין שמה: צב ג מיי' פ"ב מהלכות שבועות הלכה יו ופ"כ מהל' עדות הל' ג: עשין קי טוח"מ סיי לח: צד ה ו מייי פרק כא מהלי עדות הלי ד:

רבינו חננאל לאו כדיבור דאמי ועדות גניבה חלוקה היא מעדות טביחה וכל אחת בפני על הטביחה עדות הגנבה קיימת. ור' יוסי סבר תוך כדי דיבור כדיבור . ראמי ועדות אחת היא ואקשינן, וסבר ר' יוסי תוך כדי דיבור כדיבור דאמי, והתנן הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים וכול׳, עד אבל אם אמ׳ תמורת עולה ונמלך . ואמ' תמורת שלמים הרי ואמ׳ תמורת שלמים הרי זו תמורת עולה. ואמ׳ רב פפא נמלך תוך כדי דיבור, אף על פי כן לאו כדיבור דאמי דהא אמ' הרי זו תמורת עולה. ופרקינן, תוך תוך כדי דיבור הוו, אחת מידה ארוכה ואחת קצרה. והא . דתמורה כדי שאילת שלום תלמיד לרב הוה שלום עליך רבי דנפיש, ולפיכך אמר ר' יוסי לאו כדיבור דאמי אבל בכדי שאילת הרבי לתלמיד שלום עליך, אית ליה דהא מדה קצרה היא. וגרסינן בפרק יש נוחלין והילכתא כל תוך . כדי דיבור כדיבור דאמי כר מעבודה זרה וקידושין. פיר' אם אמ' אדם בהמה זו לעבודה זרה אף על נאסרה הבהמה ההיא. נאסרוד הבחבור החדא, וכן הנותן קידושין לאשה ואחר שקבלה הקידושין . בתוך (כדי) דיבור חזר בו קידושיו קידושין. וכן דין מברך את השם, וכן דין הנותן גט לאשתו אף על פי שחזר בתוך כדי דיבור אסורה היא לכהן. אמ׳ רבה עדים שהוכחשו. כגוז שבאו עדים ואמרו אותו היום שאמרתם פלוני הרג את פלוני במקום פלוני באותו היום במקום יתר ממהלך יום מן המקום באותו מקום וכיוצא בו, . הוזמו נהרגין ולבסוף שהכחשה תחלת הזמה היא אלא שלא נגמרה. אמ' רבה מנא אמינא פלוני שסימא עין עבדו ואחר כך הפיל שנו שהרי הרב אומ' כן ונמצאו הרב אומ' כן ונמצאו זוממין משלמין דמי עין לעבד. ולא מפשטה כלל, . דפשוט׳ דאית בהו תלתה ופשוטות הן. . ותריצנה הכי, כגון דאתו תרי קמי הני ואשהידו דרבו הפיל שנו ויצא בו לחירות ואחר כד הוציא דבעי למיתן ליה עינו לההוא עבדא, ואתו הני ואמרו הוציא את עינו מקודם ויצא בה לחירות ואחר כך הפיל שנו והרב אומ׳

הרי זו תמורת עולה דברי ר"מ. נפ"ג דונחים (ד' ל. ושם) אמרי׳ הרי זו תמורת עולה ושלמים מהו אמר אביי בהא ודאי מודה ר"מ וטעמא דאביי כדמפרש בפ' כילד מערימין (תמורה ד׳ כו. ושם) דטעמא דר"מ משום דהוי כמו תחול זו ואח"כ תחול

> זו מדהוה ליה למימר תמורת עולה ושלמים ואמר תמורת עולה תמורת שלמים אבל רבא פליג עליה וקאמר דעדיין היא מחלוקת דקסבר רבא דטעתה של ר"ת משום דדעתו של אדם אם יכולין שניהם לחול יחולו ואם לאו תפום לשון ראשון דדעתיה אקמא: ונמלך תוך כדי דיבור בו'. למאי דסבר נמי השתא דרבי יוסי סבר תוך כדי דיבור לאו כדיבור דמי נראה דכשמתכוין לכך ואמר היום תמורת שלמים ולמחר תמורת עולה דאין דבריו קיימים והוו כמו דברים שבלב ודוקא תוך כדי דיבור הוא דמהני דלענין לפרש דבריו מהני מוך כדי דיבור: תרי תוך כדי דיבור הוו. השתא תוך כדי דיכור דתמורה איירי תוך כדי דיבור גדול וכיון דתוך כדי דיבור קטן אית ליה ותוך כדי דיבור גדול לית ליה נראה דתוך כדי דיבור גדול אין מועיל כלום אפי׳ לפרש דבריו דלא הוי אלא כאומר היום תמורת עולה ולמחר תמורת שלמים דהוו דברים שבלב וה"פ דברייתא אם לכך נתכוין תחילה כלומר שאומר תוך כדי דיבור קטן שדומה לנתכוין תחילה לכך דבריו קיימים ואפי׳ לא נתכוין נמי כיון דכדיבור דמי אבל בנמלך כלומר שאומר תוך כדי דיבור גדול שדומה כמו נמלך הרי זו תמורת עולה אפי׳

> נתכוין תחילה לשניהם: בדי שאילת תלמיד לרב. והל רבו עליו ובשום ענין אין ליתן לו שלום:

לאו כדיבור דמי ורבי יוםי סבר תוך כדי דיבור כדיבור דמי וסבר ר' יוסי תוך כדי דיבור כדיבור דמי והתנן יהרי זו תמורת עולה תמורת שלמים הרי זו תמורת עולה דברי ר"מ ר' יוםי אומר "אם לכך נתכוון מתחילה הואיל ואי אפשר לקרות שני שמות כאחד דבריו קיימין ואם אמר תמורת עולה ונמלך ואמר תמורת שלמים הרי זו תמורת עולה והוינן בה נמלך פשימא יואמר רב פפא ינמלך בתוך כדי דיבור קאמרינן אמרי תרי תוך כדי דיבור הוי חד בברי שאילת תלמיד לרב וחד כדי שאילת הרב לתלמיד כי לית ליה לרבי יוםי כדי שאילת תלמיד לרב שלום עליך רבי ומורי דנפיש כדי שאילת הרב לתלמיד שלום עליך אית ליה: אמר רבא יעדים שהוכחשו ולבסוף הוזמו נהרגין מדהכחשה תחילת הזמה היא אלא שלא נגמרה אמר רבא מנא אמינא לה ״דתניא מעידני באיש פלוני שסימא את עין עבדו והפיל את שינו שהרי הרב אומר כן ונמצאו זוממין משלמין דמי עין לעבד היכי דמי אילימא כדקתני דליכא כת אחרינא משלמין דמי עין לעבד בתר דמפקי ליה לחירות דמי עינו קבעי שלומי ועוד כוליה עבד לרב בעי לשלומי ועוד שהרי הרב אומר כן הרב מי ניחא ליה אלא לאו כגון דאתו בי תרי ואמרי הפיל את שינו סימא את עינו דבעי מיתיב ליה הרב דמי עינו ואתו בי תרי מציעאי ואמרי עינו והדר שינו דלא בעי למיתב ליה אלא דמי שינו דקא מכחשי ליה קמאי למציעאי והיינו שהרי הרב אומר כן דניחא ליה במאי דקאמרי וקתני ונמצאו זוממין מציעאי משלמין דמי עין לעבר שמע מינה הכחשה תחילת הזמה היא אמר אביי לא דאפכינהו יואזמינהו ממאי

שלמים: הרי זו תמורת עולה דברי ר"מ. דאית ליה לר"מ תפום לשון ראשון: דבריו קיימין. ותרעה עד שתסתחב ותימכר ויביח בדמי חליה עולה ובדמי חליה שלמים: שהוכחשו ולבסוף הוומו נהרגין. וכשנגמר הדין על פיהם קודם שהוכחשו אמרה רבא שאם לא נגמר הדין עדייו אפילו הוזמו מתחילה אין נהרגין שאין העדים זוממין נהרגין עד שיגמר הדין והכי מיתוקמא בסיפא דשמעתיןם כגון דאתו בי תרי ואמרי הכי ופסקנוה לדינא אפומייהו: שהוכחשו. שנים חומרים הרג ושנים אומרים לא הרג: ולבסוף הוזמו. שבאת כת שלישית ואמרה עמנו הייתם נהרגין: שסימא את עין עבדו. ויצא לחירות ואח"כ הפיל את שינו וחייב ליתן לו דמי שינו: שהרי הרב אומר כן. כלומר דניחא ליה לרב בסהדותא דהני ולקמן מפרש מאי ניחותא: ש"מ הכחשה מחילת הומה היא. דאי לאו תחילת הזמה היא מאחר שבטלה עדותן מי אית בהו דין הזמה: אמר ליה אביי לא. אי דהוכחשו על ידי כת ראשונה שוב אין כת שלישית מזימתן והכח כשחין שם כת רחשונה חלח הם ודקשיא לך דמי עבד לרב בעי לשלומי הכא כגון שכת שניה אפכינהו ואומינהו שאמרו להם אותו היום שאתם אומרים עמנו הייתם במקום פלוני אבל ביום אחר הוה ואיפכא הוה דממה נפשך עבד נפיק לחירות והן משלמין לו דמי עין שרצו להפסידו

וניחא ליה לרבי דניפוק בעינו ויתן לו

דמי שינו. ואי קשיא הואיל וראשונים

הם מאי הוי מפסדי ליה הא לחירות

הוי מפקי ליה ואכתי דמי עבד

לרב בעי לשלומי לקמיה [עד.] פריך

ליה ומוקמינן לה בשעמד בדין:

לאו כדיבור דמי. והוו ליה שני עדיות ומשום חדא לא אתכחש

אידך דמשעת דיבור אחרון נפסלו ולא משעת דיבור ראשון:

כדיבור דמי. וכחד עדות דמי והרי פסולין היו באותה שעה:

ה"ג הרי זו סמורם עולה סמורם שלמים. ולא גרסינן ותמורת

ובדמי חליה תמורת שלמים. זו נהן (תמורה כה: וכעי"ז

רבינו חננאל (המשך) מכחישין לשנים ואומרין להן שנו הפיל תחלה ואחרי כן הוציא עינו ודמי עינו חייב ליתז לו. ווכר עינו ווריב ליונן לו. והלך העבד והביא עדים והזימו לעדים השניים שהכחישום הראשונים. שהכוזישום ההאשונים, ושנינו דמי משלמין דמי עין לעבד, שמע מינה . דהכחשה תחלת הזמה היא ולפיכך משלמין. ודחה אביי להדין תירוצא ואמ׳ לא העידו מקודם שלאלו אחרים כלל ואין שם הכחשה כלל, ובריתא כגוז דאתו תרי שהדי בתר להני שהדי אותו היום עבדו עמנו הייתם במקום פלו׳ ומקודם לכז הפיל שנו ויצא בו לחירות ואחר כן סימה עינו ואין זו הכחשה אלא הזמה היא כולה. ממאי דייק הכי

דאמר בפרק תפלת השחר (ברכות ד' כז: ושס") הנותן שלום והמחזיר שלום לרבו גורם לשכינה שתסתלק מישראל היינו כשנותן שלום לרבו כמו לחבירו כמו שאמר ליה שלום עליך ולא אמר רבי והא דאמר בפ' ר"ע (שבת ד' פט.) כלום יש עבד שנותן שלום לרבו עבד שחני שחימת

מדמיפא מדסיפא בי לית ליה לרבי יוםי בדי שאילת תלמיד לרב. מימה דרב אחא מדיפתי דאמר גפ"ק דמכות (דף ו.) וגפרק שנועת העדות (שנועות דף לב. ושם) חוך כדי דיבור כדי שאילת תלמיד לרב כמאן דלרבכן לית להו כלל כדי דיבור אפי׳ כדי דיבור קטן ור׳ יוסי נמי כתלמיד לרב מודי דלאו כדיבור דמי וי"ל דסבר לה כברייתא דמי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני (טיר דף כא. ושם) וכן הלכחא דתוך כדי דיבור כדיבור דמי והכי פסקינן הלכתא בנדרים בפרק בתרא (דף פו.) דתוך כדי דבור כדיבור דמי חוץ ממגדף ועובד ע"ז ומקדש ומגרש ואפי׳ בכדי שאילת תלמיד לרב כריש לקיש וכרב אחא דמכות (דף ו.) ודשבועת העדות (שבועות דף לב.) ושיעור כדי שאילת שלום תלמיד לרב מפרש ר"ת דהיינו טעמא דכשאדם מעיד עדות או עוסק במקח וממכר וחבירו נותן לו שלום או רבו ע"כ יש לו להשיב ולהפסיק כדאמר ברכות (ד' ו:) הנותן שלום לחבירו ואין מחזיר נקרא גזלן שנאמר גזילת העני בבתיכם ולכך תיקנו חכמים שלא יהיה זה חשוב הפסק וכן מוכח בנזיר (ד' כ:) דקאמר תוב לא שבקת רווחא לתלמיד ומיהו בפ' בתרא דנדרים (ד' פו) אין מתיישב טעם זה לענין קריעה דכסבור שמת וקרע ואח"כ מת אם מת תוך כדי דיבור ינא ידי קריעה ואם לאו לא ינא ידי קריעה והתם מאי שייך שיעור זה ייושמא לענין קריעה הקילו: אכור דיה אביי דא דאפבינהו ואומינהו ממאי מדסיפא בו'. נראה לר"י דכל סוגיא זו כפי מאי דס"ד השתא דדיוקא דרבא הוי מרישא אבל לפי האמת מסקנא דדיוקא דרבא מסיפא ולא אמר אביי זה מעולם אלא בני הישיבה היו מתרלים כן אליביה דאביי לפי מה שהיו סוברים דדיוקא דרבא מרישא אבל לפי המסקנא (4) דאמר אביי דרישא בשלש כתות כדאוקמא רבא בלא מיפך והזמה ובסיפא בשתים במיפך ובהזמה ולאו דוקא נקט אביי אפכינהו תחילה דאם כן איתכחשו להו אלא מעיקרא אומינהו והדר אפכינהו א"נ מעיקרא אפכינהו ואומינהו חוך כדי דיבור ונראה לר"י דאביי מוקי לה בג' כחות כדמוכח לקמן דקאמר ואביי אמר לך בשלמא רישא לא סגי בלא ג׳ כסות דקתני שהרי הרב אומר כן ואיירי דמליעאי נמי אפכינהו ואזמינהו לקתאי דהשתא לא איתכחשי תציעאי כלל וליכא למידק מינה דהכחשה תחילת הזמה היא דמשלמי וכי קתני נמצאו זוממין מציעאי משלמין דמי עין לעבד ה״ה דמי עין לקמאי שהרי היו מחייבין אותם דמי עין לרב משום כאשר זמם אלא לפי שלא החכרו ראשונים בברייתא לא חש למיתני ומיהו אין אנו לריכין כלל להיפוך בתראי למליעאי דכיון דהוזמו ממילא קיימא עדות קמאי ובקונט' פי' דאביי מוקי רישא בצ' כתות כמו סיפא ויש ליישב הא דקתני שהרי הרב אומר כן דמעיקרא ודאי דלא ידעינן דאפכינהו והוה קשה לן מאי שהרב אומר כן אבל השתא דאפכינהו שמח הרב בעדותן של אלו שאין מחייבים אותו כ״א דמי שן לפי שיודע שיבאו עדים שיחייבו אותו דמי עין ולפי זה איכא לאוקמי כל סוגיא זו לפי האמת דרצא לא הביא הרישא אלא לדקדק הימנה דסיפא איירי בשלש כסות כמו רישא ואביי מהדר ליה דוק לאידך גיסא מדסיפא סגי בב׳ כתות ובמיפך והומה רישא נמי סגי בב׳ כיתות ואין לך ראיה מסיפא מכח רישא דאיכא לאוקמי כולה בב' כתות והא דקאמר לקמן בשלמא רישא לא סגי בלא שלש כתות ה"ק אי נמי לא תתיישב לך שהרי הרב אומר כן אי לא מוקמת לה בשלש כתות מכל מקום סיפא איירי בב' כתות ואם תאמר אי בב' כתות מוקמת לה לרישא אמאי משלמי דמי עין לעבד תקשה ליה כדפרכינן